גמ' אמר שמואל והוא שקשורה לו מע"ש אמר רב נחמן מתני' נמי דיקא דקתני אין החמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו היכי דמי אילימא שאינה קשורה לו כלל פשיטא דילמא נפלה ליה ואתי לאתויי אלא לאו שאינה קשורה מע"ש מכלל דרישא שקשורה לו מע"ש ש"מ תניא נמי הכי חמור יוצא במרדעת בזמן שקשורה לו מע"ש ולא באוכף אע"פ שקשורה לו מע"ש רבן שמעון בן גמליאל אומר אף באוכף בזמן שקשורה לו מע"ש ובלבד שלא יקשור לו מסריכן ובלבד שלא יפשול לו רצועה תחת זנבו בעא מיניה רב אסי בר נתן מר' חייא בר רב אשי מהו ליתן מרדעת על גבי חמור בשבת אמר ליה מותר א"ל וכי מה בין זה לאוכף אישתיק איתיביה אוכף שעל גבי חמור לא יטלטלנה בידו אלא מוליכה ומביאה בחצר והוא נופל מאיליו השתא ליטול אמרת לא להניח מיבעיא אמר ליה ר' זירא שבקיה כרביה סבירא ליה דאמר רב חייא בר אשי אמר רב תולין טרסקל לבהמה בשבת וקל וחומר למרדעת ומה התם דמשום תענוג שרי הכא דמשום צער לא כל שכן שמואל אמר מרדעת מותר טרסקל אסור אמר ר' חייא בר יוסף אמרה לשמעתא דרב קמיה דשמואל א"ל אי הכי אמר אבא לא ידע במילי דשבתא ולא כלום כי סליק ר' זירא אשכחיה לר' בנימין בר יפת דיתיב וקאמר ליה משמיה דר' יוחנן נותנין מרדעת על גבי חמור בשבת א"ל יישר וכן תרגמה אריוך בבבל אריוך מנו שמואל והא רב נמי אמרה אלא שמעיה דהוה מסיים ביה ואין תולין טרסקל בשבת א"ל יישר וכן תרגמה אריוך בבבל דכולי עלמא מיהת מרדעת מותר מאי שנא מאוכף שאני התם דאפשר דנפיל ממילא רב פפא אמר כאן לחממה כאן לצננה לחממה אית לה צערא לצננה לית לה צערא והיינו דאמרי אינשי חמרא אפי' בתקופת תמוז קרירא לה:

לא יצא הסוס בזנב שועל ולא בזהורית שבין עיניו לא יצא הזוב בכיס שלו ולא עזים בכיס שבדדיהן ולא פרה בחסום שבפיה ולא סייחים בטרסקלין שבפיהם לרה"ר ולא בהמה בסנדל שברגליה ולא בקמיע אע"פ שהוא מומחה וזו חומר בבהמה מבאדם אבל יוצא הוא באגד שעל גבי המכה ובקשישין שעל גבי השבר ובשליא המדולדלת בה ופוקקין לה זוג בצוארה ומטיילת עמו בחצר:

קתני מיהת ולא סייחין בטרסקלים שבפיהם לרה"ר לרה"ר הוא דלא הא בחצר שפיר דמי מאי לאו בגדולים ומשום תענוג לא בקטנים ומשום צער דיקא נמי דקתני

דומיא

לקמן בהאי פירקא: **לא באוכף** · דהיא נמי מהני לחממה: **ובלבד שלא יקשור לו מסריכן** · פוטרא"ל דמיחזי כמי שרוצה להטעינו משוי: **בלוטב סוס וזנבו** · פוטל"א שנותנים שם שלא תרד האוכף והמשוי על צוארה כשהיא יורדת לעמק והמסרך שלא תרד על זנבה כשהיא עולה על ההרים: **מהו ליתן מרדעת** · ולא ללאת לרה"ר אלא בחצר ומפני הצינה: ה"ג אמר ליה מותר א"ל וכי מה בין זה לאוכף: **אישתיק**: **איתיביה כו'** · כסבור הא דאשתיק משום דלא אשגח ביה דסבר אוכף נמי שרי ואותביה מברייתא דאסר ליטלה והשתא ליטול אמרת לא להניח מיבעי' דדמי כאילו צריך להטעינה משוי: **כרביה** · רב: **טרסקל** · סל מלא שעורים תולין לה בצוארה ופיה נתון לתוכו ואוכלת והטעון בעלמא הוא שלא תצטער לשוח לארץ להכין: **נער** · של לינה: **מרדעת מוסף** לצערה היא הלכך אורחה בהכי ולאו משוי הוא: **לשמעתא דרב** · דשרי בטרסקל: **אבא** · *חברי כמו אברך (בראשית מא): שמואל אבא למלכא קרי אריוך על שם שהיה בקי בדינין ושופט כמלך השופט על הארץ לשון ריכא *מלך (כ"ב דף ד'): **והא רב נמי אמרה** · דכיון דשרי בטרסקל כ"ש מרדעת: **מאי שנא מאוכף** · שאסור ליטול(ו) להניחו: **דנפיל ממילא** · כדקתני מוליכו ומביאו לחצר והוא נופל מאליו: **כאן לחממה** · מרדעת צריך לחממה ומותר משום צער דצינה, אבל נטילת אוכף אינו אלא שילטנה שנכחשה ע"י משאוי שנטעון מבעוד יום ואי לא שקיל ליה לא איכפת לן שהוי היא מהליך דאמרי אינשי כו': **בזנב שועל** · שתולין לו בין עיניו שלא ישלוט בו עין: **וזהורית** · לנוי: **בכים שלו** · תולין לו בתחתו לקבל זוב ולבדוק מונין ראיותיו שלא תבעט לו: **בכים שבדדיהן** · לקבל חלב הנוטף לו נמי שלא יסרטו דדיהן על הקוצים שהיו לדיהן גסין: **בחסום שבפיה** · שחוסמין אותה שלא תרעה בשדות אחרים וכשמעיינין למקום מרעיתם: **סנדל שברגליה** · שעושין לה סנדל של מתכת שלא יזיקוה האבנים: **קמיע** · כתב לרפואת חולי: **מומחה** · שריפא כבר ג' פעמים: **וזה חומר בבהמה מבאדם** · קס"ד השתא להשמיע קולא דאמרינן לקמן בפרק במה אשה יוצאה (ד' סא.) שהאדם יוצא בקמיע מומחה וכל הני דקתני לא הלכה דלהו שמירת גופה הוא אלא משאוי ומסלד משום דדילמא משתליף ואתי לאתויי: *ליכא למימר **אגד שעל גבי המכה** · **קשישין שעל השבר** · בהמה שנשבר לה עצם עושין לה דפין מכאן ומכאן וקושרים אותן שם והן מעמידין העצם שלא יזוז אנה ואנה עד שמתחבר: **ובשליא המדולדלת בה** · שילתה מקלחה: **ופוקקין לה זוג** · אבל כשאינו פקוק אפי' בחצר לא תצא מפני שהעינבל שבתוכה מקשקש ומוליד קול לכך פוקק בלמר או במוכין שלא יקשקש העינבל שבתוכה: **זוג** · אישקלי"ט: **עינבל** · בטדי"ל: **ומטיילת** · בתוכו זוג בחצר אבל לא תצא בו לרה"ר כדמפרש לקמן בפרקין (דף נד:) דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא: **מאי לאו** · בסייחים גדולים קאמר דצוארן ארוך ואין להם צער לשוח ולאכול מע"ג הקרקע ותולה להן טרסקל להענוג ונקיות בעלמא: **קטנים** · ארכובותיהן גבוהין וצוארן קטן ויש להם צער לשוח ע"ג הקרקע ולאכול:

והוא שקשורה לו מע"ש · רש"י פי' לקמן דבקשורה מע"ש הוי מלבוש החמור אבל באינה קשורה מע"ש הוי משאוי ועוד יש לפרש דבאינה קשורה מע"ש מיחזי כמתכוין להוליכה המרדעת וה"ר פור"ת פירש דמיחזי כאילו מתכוין להוליך הבהמה למקום רחוק:

אילימא שאינה קשורה לו כלל פשיטא · ולא בעי למפרך דמרישא שמעינן לה דקתני בזמן שהיא קשורה הא אינה קשורה לא דדרך משניות כן במסכת ע"ז (דף לה:) אלו דברים אסורין באכילה כבשים שדרכן לתת לתוכן יין כו' ובסיפא (שם דף לט:) קתני ואלו מותרים באכילה כו' וכבשים שאין דרכן לתת כו' ובפרק אלו טרפות (חולין דף נד·) קתני אלו כשרות אע"ג דאיכא מינייהו דשמעי' מרישא *וא"ת ונפשוט מרישא דבקשורה מערב שבת איירי מדאיצטריך למיתני בזמן שהיא קשורה דבלאו הכי הוה ידעי' דאיירי בקשורה דאי באינה קשורה פשיטא דאסור דילמא נפלה ואתי לאתויי כדקאמר הכא אילימא כו' אלא ודאי בזמן שקשורה מע"ש קאמר וי"ל דמרישא לא תפשוט דאדרבה ה"א דלהכי תנא בזמן שהיא קשורה לאשמעי' דאפי' קשורה בשבת, דאי לא תנא ליה ה"א דוקא בקשורה לו מע"ש אבל בקשורה בשבת לא קמ"ל להכי דייק מסיפא:

מהו ליתן המרדעת ע"ג חמור בשבת · ואין להסור משום דאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל דבהמה חשיבא כדבר הניטל כיון דיכול למושכה ולהוליכה בכל מקום ורב אסי בר נתן דבעי הא אסור אין לפרש משום דמיחזי כרוצה להוליך הבהמה למקום רחוק דא"כ היכי דייק דמאן דשרי טרסקל כ"ש מרדעת · אין לפרש נמי דבעי למיסר בחצר אטו רה"ר כדאמר גבי אשה בפ' במה אשה (לקמן דף סד:) דגבי בהמה לא גזרו כדתניא בסמוך גבי זוג ומטיילת עמו בחצר אלא נראה לר"י דטעמא משום טרחא דשבת ואע"ג דשריא קרצוף בפ"ב דביצה (דף כג·) התם יש לה צער ביותר א"נ לא שרי אלא בי"ט אבל בשבת אסור:

אוכף שע"ג החמור · וא"ת ויתיר האוכף וינער ויפול כדאמר *בפ' כל כתבי גבי היתה בהמתו טעונה טבל כו' וי"ל דהתם מיירי בשקין שתוכל הבהמה להתקלקל אבל מחמת האוכף לא תוכל הבהמה להתקלקל לכך לא התירו:

תולין טרסקל · וא"ת ותאסר משום דמשתמש בבע"ח כי היכי דאסור להניח נר על גבי דקל בשבת משום דמשתמש במחובר וי"ל דהתם מנענע הענפים אבל הכא אינו מנענע הבהמה בכך ורב אסי ברבי נתן דבעי למיסר *אפסר משום דילמא אתי להשתמש בבע"ח (ת"י):

אריוך · שם מלך כדכתיב אריוך מלך אלסר (בראשית יד) וקטני' טפי נאמר מלכים לפי שמובלע בו לשון ארי: **דשמעיה** דקא מסיים בה כו' · אע"ג דקי"ל *כרב באיסורי הייט לגבי שמואל לחודיה אבל הכא ר' יוחנן דקי"ל כוותיה לגבי רב קאי כשמואל וברייתא דאוכף נמי קיימא כשמואל למאי דמשני כאן לחממה כאן לצננה ומתני' דאין סכין ומפרכסין לבהמה דמייתי לקמן נמי פליגא אדרב כדפירש בקונטרס:

מאי לאו בגדולים ומשום תענוג · וא"ת ומאי קושיא דילמא הכא מיירי בטרסקל שנתלה מע"ש אבל לתלות בשבת אפי' בחצר אסור ותירץ דדייק מדנקט רה"ר גבי טרסקל טפי משאר דכולהו נמי ברה"ר איירי אלא נקט רה"ר דבחצר מותר בכל ענין:

כגון

עין משפט נר מצוה

- כא א ב מיי' פ"כ מהל' שבת הל' י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שה סעיף ז :
- כב ג מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעי' ח :
- כג ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט :
- כד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף י :
- כה ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא :
- כו ז שם סעיף י :

[חולין מ"ב. ועי' בתוס' ד"ה ניקב ותוס' נד. ד"ה ואלו כשרות כולא צריכי וקל"ע]

[גירי' קרצטל וכן איתא בר"ף]

[חולין טו:]

מסורת הש"ס

לקמן מד:

[תוספ' פ"ט]

פי' ברש"י חולין מה:

[ובחולין סו: פרש"י על שם אריוך מלך אלסר כמ"ש תוס' כאן ובמנחות לה: פרש"י כמו גור אריה יהודה ולהכי קרי לשמואל אריוך דקי"ל כשמואל בדיני ובקדושין לט. פרש"י כלוס מ"כ טעם אחר דאריוך מלך היינו דהלכה כוותיה בדינא כמו דינא דמלכותא פי' מעניקין אל אסר כלומר מוזן מלעניון איסורי דאין כלי כותי אלא כרב]

[תוספת' פ"ה]

[פי' לשון של זהורית שתולין לסוס משום עין ערוך]

[גירי' הערוך בערוך קש ובקשקשין]

לקמן נד:

רבינו חננאל

מותר לרחות צער בהמה לתלות (קרצטל) [טרסקל] בפיה משום תענוג הוא. ור' יוחנן ושמואל אמרי וכן הלכה והני מילי בבהמות גדולות ומשום תענוג. אבל קטנים דמשום צערא וצא ברה"ר אסורים לצאת הסייחין (בקרצטלין) [בטרסקלין] שבפיהם אבל בחצר שרי. מסורכו פי' הגורו: תניא יוצא אדם באגד שעל גבי (בהמה) [המכה].

רב נסים גאון

או חרירא אדם וורקה לבין הגרופאות ונתיאש ממנה מלעשותה כלי וטהורה היא ואם היתה מחם שאינה נקובה ויש לה עוקץ וכבר שיפה אותה ומירקה ואע"פ שעדיין לא נקבה מפני שהיא ראויה ליטול בה את הקוץ הרי היא כתורת כלי וטמאה כמו הנקובה לפי שהנקובה ראויה לתפירה והיא ראויה להוציא בה את הקוץ וזו וזו שוין בתורת טומאה כמו שאמרו אבל לענין טומאה דא ודא אחת היא ובברוטה לו אמרו בתוספתא (דב"מ דכלים פ"א) ואם מתחילה עשאו לכן אפי' פחות מיכן טמא ובנססרא אמרו (מס' כלים פ"ד מ"ג) אי וו היא נססרא כל שניטלו אוניה ואמרו בתוספתא (ב"ק דכלים פ"ג) ואם מתחלה עשאה בלא אזנים נידונית כחבית ואשר אמרו בין נקובה ובין שאינה נקובה מותר לטלטלה בשבת ולא אמרו נקובה אלא לענין טומאה בלבד הוא דתירגם אביי אליבא דרבה בגלומי והוא ברזל חתוך שראויה להעשות מחט והואיל ויש לומר שאם ירצה בעלה לעשותה כלי יכול הוא לעשות כמו שאמרו זימנין דמיטליך עלה ומשוי לה כלי מותר לטלטלה בשבת ונחשוב איתה לענין טלטול כמו הכלים והיא כמו מחט נקובה לענין שבת אבל לענין טומאה לא והרי היא בחזקת טהורה עד שיגמור מלאכתה ותהיה כלי כמו שאמרו בתוספתא בסוף בבא קמא דכלים גולמי כלי מתכות הרי הן ככל הכלים אלא שהן טהורין :

אמר

נושא
בהמה מותרת לצאת במרדעת אם היא קשורה לה מערב שבת ואין הדבר כן לגבי אוכף

נושא (נג ע"א-ב')
מרדעת ואוכף:
1) נתינתם (בחצר)
2) ונטילתן מעל גבי הבהמה
משום:
א- צער
ב- תענוג

נושא (המשך)/מחנה
◇ רב/שמואל
מח' אם מותר לתת בחצר על הבהמה טרסקל משום תענוג
רב
צער - מותר
תענוג - מותר
שמואל
צער - מותר
תענוג - אסור

תת נושא
מזער ר' זירא עדה מקבל ושמע ר' בנימין בר יפת אומר משמיה דר' יוחנן הלכה כדעת ה נ"ך כמו דעתו של שמואל

מחנה
▽ בה מקשה הגמ' דרואים שמקילים להתיר אפילו תענוג

בעמ' ב' △
הגמ' מביאה מקורות שיש לאסור אפילו במקום צער

** רצועה המחבר לאחוריו על אוכף ועובר תחת זנבו

⊛ מעבר לתחום שבת

* נב: "חמור יוצא במרדעת בזמן שאין קשורה בו"

* עי' ר"ח על הסוגיא

* שאלה מנשארה לאחר דסוגריים

* אמרות שהוא משום שמירת גופו